Година III. Timişoara, (Темишвар) 20. новембра 1923. Бр. 33.

# ГЛАСНИК

## ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје: Архим. Стефан Николић, Еписк. Викар.

Излази 1. 10. и 20. сваког месеца. Уредништво и Администрација у Timişoara, Cetate Piaţa Unirii Nr. 2. Телефон број 523. (Рукописи се не враћају.)

Уређује Слободан Костић Епарх. бележник.

## Службени део.

—

Бр. 29/1923.

### СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у Срп. Чанаду расписује се стечај са правом уживања:

1. Прописана плата и доплатци по државним законима.
2. Прописан слободан стан у природи.
3. Башта од 400 кв. хвата.
4. Уживање два и по ланца земље.
5. Писаћи паушал у новцу 200 леја.
6. Потребан огрев (10 куб. мет. дрва).

Дужности су прописане Школском Уредбом односно дисциплинарним правилима без појачке дужности.

Рок стечаја је 1. децембар 1923. год.

Из седнице црквр.-школског одбора црквр. општ. чанадске, одржане у Срп. Чанаду 9. септ. 1923. год.

**Милан Ђурић** с. р. (М. П.) **Стефан Дишић** с. р.
перовођа. председник.

—

Горњи се стечај одобрава.

Из седнице Епарх. Школ. Одбора, одржане у Темишвару 16/29. септ. 1923.

**Председништво.**

---

К. 365., 400., 437/300. из 1923.

### Црквеним општинама.

Конзисторија ова намерна је да пропише „Правила за издавање црквр. столова у темишварској епархији". У ту сврху прикупила је већ доста материјала ну пре издавања споменутих правила хтела би да чује и мишљење подручних црквр. општина.

С тога позива све црквр. општине, да јој поднесу: 1. исцрпне извештаје о томе, на који начин су до сад издавале црквр. столове; 2. мишљења своја, на који начин да се регулише питање издавања црквр. столова за будућност. Нарочито да искажу, сматрају ли згоднијим издавање црквр. столова доживотно или годишње.

Из седнице Епарх. Конзисторије, држане у Темишвару 5/18. окт. 1923.

**Стефан**
архим. еписк. викар.

---

К. 401/273. из 1923.

### Свештенству, учитељству и црквеним општинама.

Ненад Барачки, професор-катихета мушке учит. школе у Сомбору, поднео је овој Конзисторији један примерак својег Нотног Зборника срп. нар. црквр. појања, који садржи преко 400 песама црквених, стављених у ноте у један глас по карловачком напеву.

О томе се Наслов савезно са овд. окружницом бр. К. 380. през. из 1922. (в. 34. број Гласника од 1922. г.) извештава с тим, да исти Зборник, који стаје 70 динара, набави и црквр. појцима за набавку препоручи. За поштарину и паковање плаћа се 5 дин.

Из седнице Епарх. Конзисторије, одржане у Темишвару 5/18. окт. 1923.

**Стефан**
архим. еписк. викар.

---

Број 388. Е. В. из 1922.

### Свештенству и учитељству.

Извештава се Наслов, да принадлежности своје, које из епарх. благајне прима, може у будуће, у колико се исте не пошаљу поштом, само лично а никако преко опуномоћеника подићи.

У Темишвару, 28. окт./10. нов. 1923.

**Стефан**
архим. еписк. викар.

---

## Извештај о раду Епарх. Управе.

### Рад седнице Епарх. Школ. Одбора од 16/29. септембра 1923. год.

(Наставак.)

Узет је на знање извештај епарх. школ. реф. о обављеној другој инспекцији срп. вер. осн. школа. — Удовољено је молби ц. о. у Араду, да се поново публикује стечај на упражњено учитељско место. — Узет је на знање извештај ц. о. у Тем.-Граду, да је Манојло Попов поднео оставку на избору за учитеља. — Изаслат је Ђ. Миланковић члан овога одбора у Срп. Св. Мартон, да испита, зашто В. Мијатова на основу решења МШО.-ра није заузела додељени јој разред. — Узети су на знање извештаји црквр. опћина у предмету отклањања мана и

недостатака опажених приликом инспекције школа. — Узет је на знање распис стечаја на упражњено учитељско место у Тем.-Граду, Срп. Св. Петру и Срп. Чанаду. — Узето је на знање, да је ц. о. у В. Св. Миклушу позвата, да се у предмету продатог котла са там. учитељицом мирним путем изравна, да ствар не би дошла до грађ. суда. — Узет је на знање извештај ц. о. у Варјашу, да је В. Росић својим војничким дужностима задоста учинио, и да је учитељско место поново заузео. — На молбу ц. о. у Нађлаку извештена је иста, да ће у своје време бити именована учитељска снага, која ће удовољити интересима школе и наставе. — Узето је на знање, да је позвата ц. о. у Краљевцу, да изда задржана берива Ј. Јеремијиној бивш. учит. там. — Узето је на знање, да је позвата ц. о. у Чакову, да учитељу Ст. Томићу изда отштету за башту. — Узето је на знање, да је позвата ц. о. у Дињашу, да у предмету реновирања школ. зграда пошаље овамо предрачун на одобрење. — Тужба ц. о. у Ђиру против бивше учитељице П. Т. због непредавања школе наследници својој издата је истој на изјашњење. — Молби ц. о. у Срп. Св. Мартону, да се именује мушка учитељска снага није удовољено из разлога, што нема довољно учитеља. — Узето је на знање, да је админ. оврхом убрано рестантно потраживање И. Томићеве бивше учит. у Ђиру. — Узето је на знање, да је ц. о. у Варјашу дато упутство у предмету додељивања допуста там. наставницима. — Представком је умољено Министарство Наставе, да свршеним слушаоцима IV. учит. течаја дозволи полагање дефинитивног испита на матерњем језику за време божићних ферија. — Није уважена молба Љ. Марковића из Клужа, да му се додели једно привр. учит. место. — Узета је на знање оставка Д. Н. привр. учит. у Краљевцу.

(Свршиће се.)

# Неслужбени део.

## Дечје проповеди.

### 4. ПРОПОВЕД.

**Витлејемска пећина је школа за сваког хришћанина.**

**(Божић.)**

Од прилике пре две хиљаде година један светао анђео довикнуо је побожним пастирима у пољу:

„Не бојте се, јављам вам велику радост: данас се у Витлејему родио Спаситељ света. Ви ћете наћи дете повијено где лежи у јаслима“.

Добри пастири веровали су анђелу. Они брзо отрчаше до Витлејема и тамо у једној пећини нађоше малога Исуса, свету Богородицу и старога Јосифа.

Ови побожни пастири изгледају ми баш као и деца када се журе и када трче у школу. А витлејемска пећина изгледа ми данас као каква мала школа у којој се може много, врло много лепога и племенитога научити.

У њој су много лепога научили најпре побожни пастири, па онда — као што знате — источни мудраци и најпосле у њој могу много лепога и доброга научити и сви хришћани.

Витлејемска пећина је мала школа за хришћане. У тој школи је добрим хришћанима катихета сам мали Исус Христос, света Богородица је нежна и и света учитељица, а стари Јосиф изгледа ми као какав добри, стари учитељ. Ми ћемо, драга децо, ући данас у пећину витлејемску као у какву школу и све ћемо пажљиво разгледати.

Све штогод видимо тамо, све ће нас то нечему научити. Старац Јосиф ће нам нешто рећи, пресвета Богородица ће нам опет нешто рећи и најпосле и сам мали Исус рећиће нам такођер нешто и то нешто изванредно лепо.

Старац Јосиф показаће нам дрвене јасле у којима лежи мали Исус. Ту ћемо научити, да у животу своме треба да будемо скромни, смерни и понизни, а не охоли.

Мали Исус Христос није обично дете. Исус је сам драги Бог. Исус је једнородни син Божји. Он је друго лице свете Тројице, он је наш Господ.

Мали Исус је виши од анђела, он је виши од свих царева и краљева на земљи, он је виши и од патријараха и од свих владика.

И видите, мали Исус лежи у јаслима из којих се хране животиње. О, како је скроман мали Исус био! Цареви и краљеви станују у великим палатама, владике имају своје дворове, ми сви имамо у својим кућама лепе собе и кревете на којима спавамо, а драги Исус? Он је лежао у јаслима! О, како је смеран био Исус! Он је касније једанпут рекао ово: „Када вас позову на свадбу, тада треба на последње, најскромније место да седнете!“ Видите, драги Исус је и сам тако чинио: он је сишао с неба на земљу и изабрао најскромније место; он се родио у једној мрачној пећини и као младенац лежао у јаслима. О, како је понизан био Исус!

Исус је био понизан, али многи анђели били су охоли. Они су казали: „Ми ћемо престо свој поставити изнад звезда и бићемо равни Богу!“

Драги Исус пак сишао је с неба на земљу и изједначио се са људима.

Драга децо, учите се на јаслима скромности! Сећајте се онога што је Исус рекао: „Када вас позову на свадбу, седите на најскромније место!“

О, многа деца хоће свугде да су прва. Када се господин учитељ или господин катихета кадгод са другом децом више разговара него с њима, они се одмах налазе увређенима. Они би хтели свагда да су први. Али то није лепо! Треба бити увек скроман и треба и друге пустити испред себе.

Особито бих желео данас да опоменем богату децу, која сиромашнију децу не воле и презиру. Видите! Мали Исус је волео сиромашну децу исто тако као и богату. Шта више мали Исус је и сам

био сиромашан. Зато будите и према сиромашној деци свагда љубазни и немојте дати да опазе да сте ви богатији.

Исто тако немојте бити охоли, ако вам је драги Бог дао лепше лице или лепшу косу, него што имају друга деца. Баш према тој деци, која су ружна или имају другу какву видљиву погрешку телесну, морате бити добри и љубазни. Таква деца врло често имају лепу и чисту душу. Зато не будите охоли према таквој деци! Свагда будите што више можете скромни и немојте себе сматрати бољима од друге деце.

А сада ћемо прићи пресветој Богородици. Она ће нам показати беле пелене, којима је мали Исус био повијен. Она ће нам рећи да у животу своме треба да будемо задовољни.

Маломе Исусу припада цео свет. Сва блага земаљска, и злато и сребро, све је то његово. Али мали Исус је задовољан обичним пеленицама.

Учите се, драга децо, од малог Исуса задовољни бити!

Многа деца су врло често незадовољна. Она би радо хтела да имају најлепше одело, да једу најбоља јела и да имају најскупоценије играчке. Кад виде, да друга деца имају нешто лепше и они хоће исто то да имају и када им родитељи то не набаве, она су онда сасвим незадовољна.

Али мали Исус нам је веома леп пример показао, да се на њ угледамо: он је био са врло малим задовољан. Драга децо, будите и ви задовољни оним што имате!

Видите! Када је човек задовољан онда је и срећан. Многа деца мисле: најсрећнији су они људи, који су богати, они могу увек да се смеју и да буду весели; али није тако!

Једанпут је један краљ хтео да зна, ко је у његовој држави најсрећнији. Заповедио је својим слугама да иду од куће до куће, од села до села, и да траже најсрећнијег човека.

Слуге су најпре отишле најбогатијим људима. кнезовима и грофовима и другим великашима, али ови људи не беху срећни. Они су се сви тужили: „О, мени би требало још то и то!“ Најпосле слуге нађоше једно врло сиромашно пастирче, које је у пољу чувало овце и свирало у фрулицу. Пастирче им рече: „Ја сам потпуно срећан. Ја не бих желео да имам много новаца, ја волим да сам сиромашан. Ја не бих желео имати велику и лепу кућу, ја више волим овде у пољу чувати своје овце“. Ово пастирче је било срећно зато, јер је било задовољно.

Драга децо, будите свагда задовољни па ћете онда бити и срећни. Ако сте сиромашни помислите у себи ово: ја се не тужим што сам сиромашан, јер и мали Исус је био сиромашан.

А сада морамо још видети шта ће нам сам мали Исус рећи.

Чим се приближимо мали Исус Христос ће нам пружити своје мале ручице и на нас ће се насмешити. А зашто ће се насмешити? Зато што нас воли! Мали Исус, драга децо, воли све људе. Он је волео све људе и сву децу од онога дана, када је лежао у јаслима па све до онога дана када је разапет висио на крсту. Господ Исус је сада на небу, али он и сада воли све људе. Исус Христос је волео чак и оне људе, који су га вређали. Он је пружао руке — као што знате — и неваљалим Јудејима и незнабошцима и грешницима и богохулницима.

О, драга децо, учите се од малога Исуса волети и љубити људе. Али ви не смете волети само оне људе, који вама добро чине. Ви треба да волите и да будете љубазни и према онима, који вам зло чине, и према онима који вас мрзе.

Кад вам други зло чине, а ви им опростите, молите се Богу за њих и будите добри према њима. За њихово зло вратите им добро.

А сада ћемо поновити све што смо у пећини витлејемској видели.

Старац Јосиф показао нам је јасле и рекао нам, да будемо понизни и скромни.

Пресвета Богородица показала нам је пелене и рекла нам, да у животу своме будемо задовољни оним што имамо.

Мали Исус Христос нам је пружио своје ручице и научио нас да волимо све људе па чак и наше непријатеље.

Сећајте се дакле, дечице мила, често витлејемске пећине, јер она је школа за сваког хришћанина! Амин.

---

## Српски народни учитељ.

**Посвећено свршеним учит. кандидатима курзистама.**

Пре четири године, када су одлуком највишег међународног еропага, мировном конференцијом порушене вековима постојеће границе између појединих држава у средњој Европи и када је нова Европа створена, народи су као што знамо од данас до сутра из једне државе у другу бачени и остављени били у највећу неизвесност. Знатан број од оних народа, који се никако нису могли опријатељити и умирити са овом пресудом, милом и силом напустили су своје вековно огњиште и похитали у крајеве и кругове оних, са којима су пређе у заједници добро и зло делили. Зар се не сећамо жалосне слике: сеобе ових народа! Тако то беше и са једним делом наше српске браће из ових крајева. Још нам је живо у памети оно пуно зебње и жалости време, када су пре четири године са незнатним делом овопредеоног Српства скоро сви спремни свештеници и учитељи напустили ове крајеве, оставивши ово Српство без вођа, саветника и просветитеља.

Но ово тешко стање је за мало трајало. Својским заузимањем наших позваних у овим крајевима брзо је отпочет рад око санирања оваквог положаја. Имајући у виду особиту важност српске народне школе овде у мору туђинштине пре свега се

је приступило изображавању и спремању народних учитеља и васпитатеља. Тако је пре четири године отворен летњи феријални течај за оне младиће и женске, који су 4 разреда средњих школа свршили и који су у себи наклоност осећали према узвишеном позиву учитељском. Јест, Ви сте били, драги кандидати и кандидаткиње — први, који сте на родољубиви позив наше власти пожурили, да себе образујући цео свој живот и рад српском народу и српској школи у Румунији посветите.

И сад када сте се после четири године и завршеног четвртог течаја опростили скамије, као оно добар родитељ, који своје најмилије очинским саветима спрема на далеки незнан пут, и ја желим да Вам на прагу учит. живота и јавнога рада пружим своје 25-годишње искуство, волео бих, да Вас видим наоружане са оним врлинама, које сваког истинског просветног раденика и народног учитеља треба да красе.

Народним учитељем бити, по себи је ненадмашиво узвишен позив.

Тим је узвишенији и благотворнији овај просветни рад, ако се у таквим приликама врши, као што је то случај код нас у овим крајевима.

Узвишеност учитељског позива доноси са собом, да су путеви учитељског делања пуни трња и тешкоћа. Будите спремни, да ће Вам се по кад-кад и најбољи и најчаснији рад незахвалношћу наградити баш од стране оних, за које Ви цео свој труд залажете. Но али ова незахвалност је прелазна и привидна. Јер у главноме српски народ никад не заборавља своје одане пријатеље у које се у првом реду часни народни просветитељи броје. Ако ће Вас истинска љубав руководити у позиву и делању, Ви ћете лако савладати све тешкоће. Љубав према свом позиву је неисцрпив извор, који ће Вам за ваш мучан рад потребну моћ пружати.

Пригрлите себи наше српске школе и нашу српчад, којима овде тако рећи на сваком кораку прети природна опасност, да ће се од свог милог језика, православља, наших лепих народних песама и појања одстранити. Баш из ових важних разлога потребно је да од српске шк. дворнице и околине јој радо гледано и мило место створите у које ће српчад вољно долазити. Српски говор, гајење и ширење чувене српске народне песме и појања служиће вам као средства, да истакнути циљ нар. школе постигнете. Настојавајте, да ни једно српче у Румунији без душевног вида не остане. Ако у главноме у таком правцу будете делали рад ће вам бериметан и захвалан бити. Знајте, да већег одликовања и задовољштине не може бити за једног народног просветитеља, него кад види и у души својој осећа, да му је знојем и патњом попраћен рад благотворан по опћу српску ствар. Најрадоснији моменти у вашем животу ће они бити, када будете осетили, да вам малена српчад истинском дечијом безазленом љубављу награђују ваш мучни рад. Ваша као и осталих спремнијих и искуснијих нар. учитеља слава ће бити, ако од 3—4000 српчади у Румунији ни једно аналфабета не буде остало. Је ли срп. народни учитељ задоста учинио свом високом позиву у овим крајевима, ако је у српском језику и српском духу однеговао и васпитао српчад? Никако! Каква је вајда српском родитељу, ако му је дете очувало српско обележје а поред тога је морално покварено, нечасно, некарактерно једном речи дегенерисано. Какве користи ће Српство од таквог несретног сина имати? У данашњем после ратном добу, када су част и морал тако ниско пали, двоструку пажњу и важност морамо посветити томе, да истинске људе и Србе образујемо. Ово је од вајкада особити задатак шк. васпитања био, тим пре данас.

Народна школа, ако жели успешно да дела, мора савремена бити. Српски народни учитељ, ако му народно и опће добро заиста на срцу лежи, ако је одушевљен борац ових идеја, мора свој рад и средства према духу времена управљати.

Шта још опажамо данас у овом ултрамодерном добу? И ако је постигнут идеал народног уједињења, шовинизам у такој великој мери влада, као никада до сад. Народна школа је позвана, да толким примерима које нам свакидањи живот а понаособ рад и делање Богочовека, Спаситеља пружа, — покаже и докаже безазленој деци па и старијима да ћемо до опће жељеног мира само тако доћи, ако се народи међусобно буду поштовали. Научимо српчад, да своје светиње, језик и православље одушевљено љубе и поштују али поред тога нека уједно поштоватељи и страних светиња буду. Ово је најблагословенији пут, који опћем благостању и напретку води.

Темишвар. **Владимир Живојнов.**

---

# СТЕВАН АЛЕКСИЋ.

(Наставак.)

У Панчеву, Баваништу и Јарковцу сликао је Стеван Алексић необичном вештином сводове црквене. О раду његовом у римокатоличкој цркви у Жигмондфалви читамо у великобечкеречком немачком листу „Südungarische Rundschau“ (бр. 22. из 1913.) из пера гимназијског професора Антона Штрајтмана ове редове: Слике на платну и у фреску дело су нашег одличног модошког црквеног сликара Алексића. На кубету Санктуарија насликана је Св. Тројица. Бог Отац посматра нас узвишеном мирноћом и благим погледом показујући десницом својом на голуба, који шири светле зраке. Христос са левом руком на прсима пружајући десницу према Оцу клања се Свевишњему.

На десном и левом стубу славолука налазе се заштитници оних породица, које су сносиле трошкове око малања цркве. Десно Марија Магдалина, лево Св. Никола.

„Грешна“ Марија Магдалина подиже своје очи, пуне суза на небо. Њена густа плава коса пада

јој на рамена и покрива јој груди. Држећи руку на срцу, исповеда се своме новом Богу и са Библијом и мртвачком главом полази млада жена у пакао да испашта . . . . . да се очисти.

Св. Никола, епископ мирликијски, држи у десници својој штаку а у левици Библију. На лицу старчевом енергија, на уснама му речи храбрости, са којима је гоњене хришћане бодрио на истрајност и учење Аријево у Никеји побијао.

Кров лађе црквене дели се на 3 оделења.

У фреску првог оделења, предаје Бог Адаму рај. Зраци ареоле око главе Свемогућег Бога осветљују рај, чије животињско и биљно царство са првим човеком задивљено посматра чудни призор.

У другом оделењу излази Христос из гроба са снагом, која објављује победу, у руци са заставом триумфа. Око његове мушко-лепе главе лете анђелчићи. Чувари беже застрављени. У далеко удубљеној позадини диве се жене божанственом Феномену-Васкресењу.

У фреску трећег оделења крсти од сунца опаљени, енергични Јован у пустињи благога Христа, чији плави колорит и драперија, која до пола покрива тело Његово, одбијају се у води јорданској трептећи. И овде облећу анђели око главе Искупитеља са склопљеним рукама а од горе спушта голуб сјајан зрак на узвишени призор крштења.

А над оргуљом лебди Давид са арфом.

(Наставиће се.)

## Краљ у Темишвару.

Његово Величанство краљ наш Фердинанд I. бавио се 11. и 12. новембра у Темишвару. Ти дани биће записани златним словима у историји банатске митрополе, чије ће становништво без разлике вере и народности остати дуго под утисцима, које је на сваког учинила узвишена а при том мила, снисходљива, непосредна личност нашега владара. Да је Темишвар тих дана обучен био у свечано руво, да је дочек био величанствен и одушевљење на све стране велико, о томе су исцрпно писали дневни листови, који су донели и цео програм разних свечаности, приређених том приликом. Ми ћемо се с тога ограничити у нашем листу само на опис учествовања Срба у тим свечаностима.

Приметити нам је, да је сам програм дочека и т. д. врло вешто био састављен и да је по све тачно изведен. Једино, што се ту има замерити, јесте, да је зготовљен односно умножен тек у очи дана доласка краљевог, да ни тада није раздељен никоме па ни онима, који су по положају своме безусловно требали да га имају у рукама и да ни при састављању програма ни иначе нису позиване на договор личности, чије је мишљење баш требало бити саслушано. И да се та лица нису у интересу што сјајнијег дочека и извађања програма сама бацила на посао и одлазила по више пута властима и главним приређивачима на ноге, заиста не знамо, да ли би све тако глатко ишло и лепо успело. Да споменутог пропуштања није било, без сумње не би дошло ни то тога, да се лица, која стоје на челу извесних институција, председници црквн. општина, певачких и добротворних друштава и учитељи сасвим запоставе и не позову на учествовање ни у једној тачци програма. Једино, што извињава дотичне факторе, јесте краткоћа времена, јер за све припреме није стајало на расположењу више од 5—6 дана.

Еписк. викар је у три маха дозвао себи Србе на договор. Резултат овога беше, да су ограде саборне цркве са обе стране украшене државним заставама, зеленилом и сијалицама а исто тако и еписк. двор, који је још и дивним српским ћилимовима декорисан био. Уговорено је даље тачно украшење цркве и распоред при дочеку Краља у саборној цркви и т. д.

У дочеку на жељезничкој станици учествовала је од Срба Јелена Мучалов председница добротворне женске задруге, коју је краљ и ословио. На примање у префектури позвани су били еписк. викар, прота Слободан Костић и Јелена Мучалов. Краљ је прво ословио прав. румунског митрополита вел. сибињског и прав. рум. епископе арадског и карансебешког а за тим је приступио еписк. викару и запитао га за верне му. Еписк. викар изјавио је, да се Срби искрено радују, што виде свога Краља у Темишвару, на што је краљ приметио, да ће идућег дана посетити нашу саборну цркву и питао је, да ли је иста дакеко. Разговор је текао на француском језику. У подне првога дана био је први банкет, којем је присуствовао и еписк. викар, а на банкету другога дана учествовао је од Срба Др. Миливој Стефановић варошки лечник. У вече у 6 сах. давала су сва певачка друштва серенаду краљу. Нека не иде на уштрб наше скромности и нека не изгледа као самохвалисање, али са осталим слушаоцима, и лајицима и стручњацима, можемо са поносом утврдати, да су наша уједињена српска певачка друштва темишварска однела сјајну победа ванредно прецизним извађањем песме „У бој“ под управљањем ликовоће певачког оделења „Слоге“ Пере Костића.

12. нов. у $10^1/_2$ с. пре подне походио је Краљ са својом свитом и представницима цивилних и војних власти саборну цркву. Улаз у порту и под цркве застрти су били ћилимовима и посути зеленилом и цвећем, а пред десном певницом постављена је за Краља столица, украшена дивним кризантемама и круном од белог цвећа. Украшавање ограде, порте и саме цркве дело је председника црквн. општине темишварско-градске Велимира Ненадовића и његовог брата Стевана главног епитропа, неколицине чланица женске задруге а нарочито Данице Ненадовићке, која није пожалила ни труда ни умора, да се све у најбољи ред доведе. У порти и у цркви је чекала Краља искључиво српска публика. За цркву добише улазницу учитељи, одборници и скупштинари црквн. општина, певачких друштава, добротворне женске задруге, добротворног друштва „Слоге“, Српске Банке, певачи и певачице свих певачких друштава, а у порти је стојала остала српска публика.

После 10 с. изашао је еписк. викар са 6 свештеника и ђаконом, са монасима и шк. децом, који су носили крст, чираке и рипиде пред црквн. врата и дочекао је Краља, који је стигао тачно у $10^1/_2$ с. Еписк. викар га је поздравио са неколико румунских речи, дао му је крст на целивање, а по том га је увео на спремљено му место. Срп. певачка дружина темишварска појала је на кору при улазу псалам „Суди ми Боже“ вештачки. По одржаном кратком молепствију ступио је еписк. викар пред Краља и ословио га је овим српским говором:

Узвишени Краљу и земље Господару!

У име срп. прав. цркве и српског народа у краљевини Румунији поздрављам Те искреном добродошлицом. Црква наша имала је свагда на уму и учила је верне своје речима Спаситељевим: Подајте Богу Божје и цару царево. А синови те св. цркве и народа српскога поред осталих добрих страна и лепих особина, које имају, вазда су га-

јили у срцима својим једну врлину, у којој не уступаху првенство ни једном другом народу на шару земаљскоме а та врлина беше њихова непоколебима верност и оданост Владару своме. Па и ми, данашњи Срби, који живимо у држави, којом Ти управљаш мудро узвишени Краљу, дајући израза великој и искреној радости нашој, што Те видимо у нашој средини, у овој стародревној саборној цркви историјскога значаја, из дубине одане душе наше кличемо Ти: Здраво да си Господару наш! Здраво да си добри и милостиви Оче свију народа Твоје велике, проширене државе! Здраво да си Родитељу, који си са нашом узвишеном Краљицом родио кћер, која је данас верна љуба Твога савезника и која је дала своме краљевском мужу сина, Теби унука а народу српском наследника престола. Господ нека Те благослови! Нека дарује Теби, узвишеној Краљици нашој Марији и целом краљевском дому душевна мира, крепка телесна здравља и сваког задовољства на добро, процват и напредак ове наше миле отаџбине а на радост Твога верно оданог српског народа. Живио! Живио! Живио!

Сви присутни верни громко узвикнуше неколико пута: Живио! По томе је ђакон одржао многољетствије Краљу а кор запевао: Многаја љета. Усред овог појања Краљ је поново целивао крст и иконе и пошао је из цркве, праћен свештенством и својом свитом. На излазу из цркве еписк. викар се румунски захвалио Краљу на високој посети а Краљ је изјавио своју највишу захвалност на дочеку и поздраву. Овом приликом десила се ова занимљива епизода: Еписк. викару приступи министар двора Мишу и српски му рече: Краљ је све разумео, што сте му српски говорили. На изјаву викареву, да се томе врло радује, Краљ потврди речи министрове.

Завршујући овај опис од свег срца благодаримо нашем узвишеном и милом Краљу на свима досадашњим зрацима краљевске милости, којима је озарио наш српски народ и препоручујемо исти и даље Његовој високој пажњи и благовољењу са искреном жељом и топлом молитвом, да Му Господ подари долгоденственоје и мирноје житије, здравије и спасеније, на враги же побједу и одољеније и да Га сохрани на многаја љета!

## Стогодишњица српске цркве у Малом Бечкереку.

**— Прилог монографији парохије м. бечкеречке. —**

(Наставак.)

а) Зидање нове цркве:

Нова црква сазидана је 1823. године. Ово видимо из сачуваних признаница и рачуна црквено-општинских, које нам и служе за основу многих тврдњи у ствари зидања. Поред осталог зарез испод куле црквене, над вратима женског одељења потврђује да је црква сазидана 1823. године. Урезана је у цигље година градње 1823. О почетку саме градње немамо много података. Нешто нам рачуни црквено-општински пружају грађе, а нешто нам казује народно предање. По народном предању када је дошло до самог зидања св. храма, створише се у селу две странке. Једни т. зв. прекобарци хтели су да се на старом месту сазида нова црква (у српском крају), други (већином Романи) да се зида у т. зв. романском крају. Нису могли да се сложе. Када до споразума обичним путем није дошло, договоре се, да на оном месту зидају цркву, где се збаце прва кола цигаља. Цигље су доносили из Варјаша. Одреде дан када ће почети донашати цигље. Неки Романи потплате једног да још увече оде у Варјаш и преваром рано из јутра донесе прва кола цигаља и истресе на оном месту где су хтели већином Романи да зидају храм. И заиста када су други тек пошли, он се враћао те се нађу на путу. Видећи превару један од прекобараца потера коње, наиђе и поломи кола истог Романа, појури у Варјаш и пре осталих врати се у село са цигљама и скине их на месту новога данашњег храма. Нова црква није сазидана на оном месту где је била стара него више од исте на југ.

Приликом ударања темеља опет нам народно предање, сачувано у кући Недића вели, да је у темељ прву цигљу метнуо Милош (Михаило) Недић тада дечак од 12—13 година.

Нова црква је сазидана у облику лађе. Материјал је сав тврд. Све је од печених цигаља. Солидна и чврста израда у свему. Торањ је исто тако од печених цигаља, до куле, одатле од дрвета, шиндром покривен.

Према предању, из старе цркве је био пренет иконостас и у нову. Исто тако су из старе цркве пренешена у нову звона и столови, као и све потребне књиге, које су и данас сачувене. Романске су при деоби предане Романима. Примећује се, да према пређе наведеном запису о књигама, исте више нису ни набављане. Осим две три поклоњене књиге све су старе и сада у употреби.

Простор црквени је био патосан цигљом.

Подузимач целе радње био је фервалтер Флајшер.

(Наставиће се.)

## Наш народно црквени иметак и спровађање аграрне реформе.

(Наставак.)

Црквена општина у Чакови поседује активну парохијску сесију од 33 јутра, даље 153 јутра земље Рошуловићевог фонда, 25 јутара земље школског фонда, 16 јутара земље залишне парохијске сесије, укупно 227 јутара земље.

Аграрни закон даје права црквеној општини да задржи и ужива:

33 јутра активне парохијске сесије,
16 јутара залишне парох. сесије,
10 јутара за цркву,
5 јутара за школски врт,
16 јутара за школу,
укупно 80 јутара земље.

Аграрне комисије у две седнице своје донеле су до сада јединствену пресуду у оваким случајевима. Од црквене општине у Чакови одузели су сву земљу осим 10 јутара за цркву — па чак и активну парох. сесију.

Црквена општина је својим путем тражила заштите против поступака аграрних комисија, а епархијска власт је посебно и писмено и лично посредовала код највишег суда у Букурешту да се питање земље црквене општине чаковачке праведно реши.

(Наставиће се.)

# КРАЉЕВИЋ МАРКО.

(Наставак.)

## 9. Маркова сестра.

**Сестра Јагода.** (Из Призрена.)
Сунце зађе мрак на земљу паде,
Јетрве се младе дозивају:
Којој ред је да иде на воду.
Ред ми паде Јагоди невести.
Узе ведро, па оде на воду.
Ал' на води Јанкула војвода,
Стаде јунак копљем воду мутит',
Говори му Јагода невеста:
„Не мут' воду, незнана делијо!
„Драги ми је са војске дошао,
„А у двору воде не нашао,
„Ја му не смем мутне воде дати".
Ал' говори Јанкула војвода:
„Чујеш ли ме, танана невеста!
„Питаћу те право да ми кажеш:
„Чија с' сестра, а чија си љуба?"
Говори му Јагода невеста:
„Чујеш ли ме, незнана делијо!
„Ја сам сестра Марку Краљевићу,
„Али љуба Јове Поповића".

## 10. Марко и Бан од Випера.

(Из Босне.)

Синоћ Марко с мајком вечерао,
Вечерајућ' све се посмијао;
Ал' је мати Марку бесједила:
„Што се смијеш, моје дете драго?
„Или мојој убогој вечери,
„Или, сине, големој старости?"
Марко мајци л'јепо одговара:
„О старице, мила моја мајко!
„Ја с' не смијем убогој вечери,
„Што тко има, оно и вечера;
„А ни, мати, големој старости,
„Остарити свакому је драго;
„Већ се смијем, стара моја мајко:
„Кад сам скоро у дружини био,
„У дружини рујно винце пио,
„Свак се хвали братом ол' сестрицом,
„А у мене ниједнога нема;
„Нит' се хвалим братом ни секуном,
„Већ Шарином коњем од мејдана".
Бесједи му остарјела мајка:
„Краљевићу, мој једини сине!
„Мати ти је порода родила,
„Породила Јелицу сестрицу.
„Ти си, сине, понејачак био,
„Кад долази од Випера бане
„И одведе твоју секу драгу".
Онда вели Марко Краљевићу:
„Кувај мени танке брашљенице,
„Да ја идем тражити сестрице".
Мајка њему опет проговара:
„Дер се прођи хода и белаја;
„Волим једну рану боловати,
„Него двије, мој једини сине".
Ал' бесједи бака иза пећи:
„Краљевићу, наше огледало!
„Боље ти је умријети, сине,
„Него тако оставит' срамоту,
„Не осветит' своју секу драгу!"
Кад то чуо Марко Краљевићу,
Опет мајци ријеч бесједио:
„О старице, мила моја мајко!
„Кувај мени танке брашљенице,
„Ја ћу ићи, ако ћ' и не доћи".
Ђипи Марко на ноге лагане,
Опрема се, што се љевше може,
И опаса три ћемера златна:
У једнога насипа дукате,
У другога гроша сејменскијех,
У трећега пара царевица;
Па одатле посједе Шарчића,
Оде право ка Виперу граду.
Када дође на дебело море,
Ал' на мору тријест ireиза,
Који везе по мору ђемије;
Они Марка хитро превезоше,
Он се хити руком у ћемере,
Извади им тридесет дуката,
Сваком, брате, по жут дукат даје;
Па му вели тријест ireиза:
„Краљевићу, наше огледало!
„Куда си се болан подигнуо?
„Ево веће недјељица дана,
„Откако је бане од Випера
„Нас питао, а за тебе, Марко.
„Бан извео до тријест хајдука,
„Те он хода покрај мора сиња;
„Ако тебе баш опази бане,
„Ах на теби русе главе нема!"
Ал' то Марко хаје и не хаје,
Већ отале прорене Шарчића,
Оде Марко ка Виперу граду.

(Наставиће се.)

# О нашем листу.

Дана 10/23. септембра 1923. године је одлични црквени појац, добар Србин и члан оснивач Срп. Ратарске Читаонице, иначе сталан претплатник Гласника Пера Кузманов из Кетфеља осветио свој новосазидан дом. Том приликом се добар домаћин сетио и „Гласника" те му приложио 85 леја.

Желимо срећу у новом дому нашем пријатељу Петру Кузмановом; дај Боже да се на њега угледају и остала наша браћа.

Живео!

# Белешке.

**ЕПИСК. ВИКАР** бавио се од 13—17. нов. у Београду.

**ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ У КНЕЗУ.** На св. Димитрија прославила је наша црква у Кневу своју храмовну славу и том приликом је обављено и освећење новооправљеног храма тамошњег. Малена али честита црк. општина дала је свој храм и споља и изнутра у добар ред довести и свесни Кнежани сакупише се сви са својим гостима на освећење, које је обавио еписк. викар са протом Слободаном Костићем, јерејом Миланом Николићем и јеромонаком Лукијаном Лолићем. После освећења одслужена је св. литургија, на којој је еписк. викар проповедао. После литургије био је код председника Бошка Петровог пријатељски ручак, при којем је пало више лепих здравица. Дочек гостију био је својски а опроштај у љубави. Вредна пр. учитељица украсила је славолук пред црквом са натписом: Добро нам дошли, а мала ученица Катица предала је викару букет цвећа и кошуљу.

Живели наши мили Кнежани и држали се и у будуће оне: Мало нас је ал' смо људи!

**ИСПИТИ ОСПОСОБЉЕЊА ЗА СВЕШТЕНИЧКУ СЛУЖБУ.** У прошлом броју саопштили смо имена оних наших учитеља, који желе приступити испиту оспособљења за свештеничку службу, у румунском делу епархије темишварске. Овде додајемо да се за тај испит пријавило и из прека 6 учитеља, поименице: Јулијус Сифниос из Сомбора, Симеон Видак из Ђале, Коста Мијатов из Драгутинова, Добривој Велисављевић из Срп. Елемира, Јован Драгојевић из Мокрина и Васа Петровић наставник гимназије из Вел. Кикинде. По овлаштењу епископа-дијецевана заказао је еписк. викар испит за 16/29. нов. и позвао је све кандидате у Темишвар, где ће се испит обавити. Испит ће трајати два дана, првога дана биће писмени а другога усмени. Чланови испитне комисије су: еписк. викар као председник за Догматику и Моралку, прота Слободан Костић за историју хришћ. и српске цркве и црквено право и јереј Милоје Марцикић за Св. Писмо Старога и новога Завета.

**ПОГРЕБ СТЕВАНА АЛЕКСИЋА.** У Модошу је, као што смо у прошлом броју јавили, у петак 2. новембра у вече у 6 сах. испустио своју племениту душу академски сликар наш Стеван Алексић. Годинама је боловао од астме и свако је лето тражио лека по купатилима и промену ваздуха по здравим пределима. Последњих 14 дана пао је у кревет из кога се није више подигао. Тело пок. уметника било је смештено у његовој радионици обученој у црне драперије и искићеној његовим радовима — сликама из Св. Писма.

Сахрањен је у недељу по подне уз велико учешће

целога Модоша и околине. Мртвачка четворопрежна кола била су сва обучена букетима и венцима разних корпорација и тела као и појединаца, међу којима је био најсимпатичнији венац једнога брата Словака, који га је положио у име своје и другог једног Словака, друга Стевановог из ђаковаља, који је пре кратког времена нарочито дошао из Чехословачке да га посети. За сандуком је ишла удова гђа Стефанија, за тим браћа му прота Иван и Никола са госпођом и остала родбина. Уз огромну пратњу све месне интелигенције и народа, донешен је покојник у св. цркву, где је на опелу чинодејствовао о. Герман Милошевић јером. адм. пар. у Гаду уз асистенцију јеромонаха Севастијана Перића админ. парохије у Фењу и Георгија Драгића адм. парох. у Пардању. На кору и путем појало је врло дирљиво модошко мушко певачко друштво а са покојником се у цркви опростио о. Георгије истакнувши вредност уметничкога рада покојниковог као и велики губитак целога Српства смрћу његовом. Говор овај донећемо у целини у идућем броју. Колико је покојник био поштован види се и по томе што га је цела поворка, ма да је гробље прилично далеко, управо до гроба испратила. Кад је покојник спуштен у раку, ђаци основне школе бацили су му у раку огромне букете вимских белих ружа, уз усклик: Слава Ти!

† МИТА ЛАЗИЋ. 9. нов. умро је у Гаду многогодишњи заслужни учитељ там. Мита Лазић. Слава му! О животу, раду и погребу му донећемо опширнији опис у идућем броју.

## „Бјел' Вилиндар на сред Горе Свете"
или
## Од задужбине Јакшића до задужбине Неманића.

### 10. У манастиру Крушедолу.

Када је сунце у руменилу неба за земљу западало и последњим зрацима златило висине „Горе фрушкогорске" — спуштали смо се и ми путници са висина банстолских у свежу хладовиту долину св. обитељи Ман. Крушедола. Ово је један од најбогатијих и најзнаменитијих наших манастира у Фрушкој Гори, том Срп. Св. Атону. Он је пребогата ризница срп. блага, драгоцености и старина и „пантеон" чувар земних остатака наших славних, безбројних.

И уђосмо у св. обитељ. Братија нас дочека са громким: добро нам дошли! А са наше стране забруја: а ми вас, још боље нашли! И падоше поклони, загрљаји и целови. И осмеси и погледи — пуни братске радости и узбуђења, да незнадоше већ како да нас приме и места да нађу. Нашем Виспречасном шефу једва за руком пође, да за „дому владику" за старешину манастирског запита. И доби одговор: Наш је г. Архимандрит баш пред вама важним послом некуда отпутовао!

Благодарећи пажњи братије манастирске, ми гладни — наситисмо се; уморни — одморисмо се и прегледасмо св. обитељ ову. Сам историјат манастира, најбоље, топло и песнички приказује — један старински запис на старој икони са св, ликовима целе породице св. Мајке Ангелине, а који од речи до речи гласи: „Сија образи свјатих деспотов Србских Стефана и Ангелини Супруги јего с' двом сини их по плоти: Максима Архиепископа и Јоана Деспота и обладатеља Сремскаго: иже в памјат создаша обитељ и нарекоше Храм Славнога Благовјешченија Пресв. Богородици зовом Крушедол, и обдариша с превилегијеју љета (Тисушч — четирисот девјатдесјат — шестога) идјеже Отец и Мати и сина Два с цјелокупними тјелеси с чудодјествији по Благодати Божијеј почиваху: до љета 1716. Повнегда же турскоје безбожије с тиранством изиде во сија предели на плен в љето царствованија Риме. Цес. Карола шестога: и с Сожена бист церков онаја и свјатаја четверочисленаја Тјелеса в јеј бившаја, на части сосјекошасја руками тиранскими. Обаче и тако невосхотјеша Свјати Божија и по смерти мученици оставити обитељи својеја, но ту славими бити: В њеколиких частицах Тјелес својих Свјатих в памјат и јавленије Сих Четвериц Свјетил Сербскиј, Славному Народу Својему Сербскому оставиша: Икону Божијих Свјатих угодников сих со историјом вишеписаном: — Смирени Јоан Епископ Карансебешки, Логошки, Вершачки и проч. Сват. Собор Апостолс. Церкве восточн. православнија, списа љета господња 1753. и дарствова во свјатују обитељ вишереченују Крушедол . . . ."

По предању — ова се стара икона нашла у Срп. Манастиру „Шемљугу" у епархији Карансебешкој — свакако из доба самога Максима владике, који је у тим странама Архиепископом био.

Према овом „Запису". на привилегији Јоана Деспота и по историјским податцима — Манастир је Крушедол подигнут од св. Мајке Ангелине и њених синова г. 1496., када су га силним богатством, земљама, виноградима, воћњацима, воденицама, пчелињацима и др. обдарили и у аманет Калуђерима предали, за спас, славу и срећу Рода Српскога.

У овој су дакле св. задужбини од XV.—XVIII. века, око 200 година, почивале целокупне моћи св. породице Мајке Ангелине.

Данас се пак, у ћивотима св. храма налазе ове светиње; рука св. Мајке Ангелине, рука Максима владике, нога Јована деспота и др. св. частице — које су од ватре год. 1716. неповредиме остале, Божјом вољом. Даље се св. обитељ ова краси са гробовима: Арсенија Чарнојевића, Исаија Ђаковића, Арсенија IV. Шакабенде, Ђурђа Бранковића — названог, Стефана Шупљикца — војводе, Књегиње Љубице — Милошеве, Краља Милана — са грешном могилом над гробом му у цркви од Франца Јосифа I. — и безброј других гробова и споменика знаменитих, под сводовима св. храма — мајке цркве наше.

У ризници, библиотеци и ћелијама — видесмо: Привилегију Јоана Деспота за посед из год. 1496, разне дипломе руских царева, Марије Терезије, Леополда Цезара и др. владара. Плаштаницу — Краља Милутина Уроша, из XIII. века, златоткани чаршав Петра великога, плаштаницу ц. Катарине II., Синтагму — рукопис Матеја Ластара из 1453. год., два рукописа јеванђеља из XV. и XVI. века од Калуђера Исаија и Панкрацијa и безброј др. знаменитих књига, рукописа и дела. Видесмо деспотске круне Јоана и Максима; владичанске митре, сакосе, штаке, бисер огрлицу; ордене, богато посуђе и ствари краља Милана; разне крстове, кандила, панагије, новце, прстење и безброј др. ствари и предмета — све од сувога злата, сребра и драгог камења, а од неоцењиве металне, вештачке и старино — историјске вредности, да се гледаоц наужнвати и начудити неможе!

Нарочито је интересантна и потресна т. зв. „соба краља Милана". Између осталих скупоцених ствари са грбовима, нарочито вас привлачи краљевски махагони кревет са балдахином од златоткана сомота и атласа и круном по врху, са раширеним крилима анђела — да бдије над уснулим краљем.

Над вратима капеле св. Мајке Ангелине, гледали смо са ужасом убоде од турских копаља.

Најзад усрдно се обратисмо у молитвама св. Мајци Ангелини: да штити ову св. задужбину своју и српску. Захвалисмо братији доброј и кренусмо даље апостолски, у Хаџилук кроз дивну Фрушку гору, на поклоњење даљим светињама нашим српским. — У Нађфали, 10. нов. 1923.

**Јером. Виктор Љубичић**, адм.пар.

Враћа Чендеш, Темишоара. 6124а